

SIGHT-SINGING SKILLS OF MUSIC EDUCATION STUDENTS AT THE ELECTRONIC ORGAN CLASS¹

Mehmet Serkan UMUZDAŞ

Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, sumuzdas@yahoo.com

Received: 23.04.2017

Accepted: 29.07.2017

ABSTRACT

During the musical learning process, which starts from the preschool period and continues throughout life, it is possible for individuals to increase and improve their musical abilities and skills by means of the instruction of songs or melodies that are appropriate to their levels. Educated and qualified music teachers are the most significant elements in fulfilling this objective. In order for a music teacher to be beneficial to his/her students, he/she is expected to have some knowledge and skills, such as accompanying a melody, sight-singing, vocalizing, improvisation, and singing-playing together. These knowledge and skills can be possible with all that is gained by the musical education student during the process in becoming a music teacher, and if all lessons included in the educational program are taught in coordination with one another. The electronic organ class is taught during the second term of the second year at the departments of music education. In the literary research findings, the use of electronic organ at the music classes in the educational institutions at the primary and middle school level is emphasized to be necessary. A study finding suggests that the students' success and positive attitude is higher at the music classes in which electronic organ is played when compared to those in which other instruments are played. In this study, the sight-singing skill levels of students who are enrolled in the electronic organ class will be determined, and they will be provided with key suggestions in improving their sight-singing skills. The study group is composed of 31 second-year students who are enrolled in the Electronic Organ class at Gaziosmanpaşa University's Department of Musical Education at the 2016-2017 academic year.

Keywords: Sight-Singing, electronic organ lesson, music education.

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ELEKTRONİK ORG DERSİNDEKİ DEŞİFRE BECERİLERİ

ÖZ

Okulöncesi dönemden başlayarak yaşam boyu devam eden müziksel öğrenme sürecinde, düzeyine uygun şarkı veya ezgilerin öğretimi ile, bireylerin müziksel becerilerinin ve yeteneklerinin artırılıp geliştirilmesi mümkün olabilmektedir. Bu amacı yerine getirmedeki erişim durumunda, yetişmiş nitelikli müzik öğretmenleri en önemli payı almaktadır. Bir müzik öğretmenin öğrencilerine yararlı ve etkili olabilmesi için, bir ezgiye eşlik yapabilme, deşifre çalabilme, çok seslendirme yapabilme, doğaçlama yapabilme, birlikte çalıp söyleyebilme gibi birtakım bilgi ve becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu bilgi ve beceriler; öğretmen olacak öğrencinin, müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde edinmekte olduğu tüm kazanımlarla, eğitim programında var olan tüm derslerin koordineli işlemesiyle mümkün olacaktır. Elektronik Org dersi, üniversitelerin müzik öğretmenliği programında 2. sınıf ikinci döneminde bir dönem yer almaktadır. Literatürdeki araştırma bulgularında; ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki kurumlarda, müzik derslerinde elektronik organ etkin kullanımının gerekliliği vurgulanmaktadır.

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

Elektronik org ile yürütülen müzik derslerinde, öğrenci başarısının ve olumlu tutumun diğer çalgılara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışma bulgusuna rastlanmıştır. Bu çalışmada, elektronik org dersini almakta olan öğrencilerin deşifre becerileri düzeylerini belirlenecek, deşifre beceri düzeylerini yükseltme konusunda anahtar öneriler verilecektir. Çalışma grubu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Elektronik Org dersini almakta olan 2. sınıf 31 öğrenci oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deşifre, elektronik org eğitimi dersi, müzik öğretmenliği.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

Sight-read, which can be defined as reading and playing a music note for the first time unprepared, is a basic skill that must be acquired from the beginning of the instrument education. Fenmen (1991) states that there are two types of deciphering: First, reading the first piece of work slowly and every note examined; The second is to paying more attention to the character and narration of the work very carefully, then paying attention to the tempo of the work and to play clean. The first form of decryption is done for a piece to be worked on in the real sense. So when we first read a piece of work, we must read each note, each copy, paying attention to everything written on paper. Such a sight-read is not the actual decipheror to be considered the start of the work. The second form of sight-read, which will familiarize us with the actual fast reading, is to play in a tempo close to the tempos of the work and to be able to read it on paper as soon as possible (Fenmen, 1991).

Sight-read helps you to read notes and learn music quickly and accurately; Thus making instrumental work more enjoyable, allowing the learner to love the instrument and move faster. A learner who learns to do the right and easy practice in the work increases interest in learning and is not afraid to sight-read new pieces. Without the help of others, the musician becomes an independent musician who can learn music on his own and creates a basic resource for enjoying music in his life (Çimen, 2001).

Since the electronic organ harbors the rhythm and polyphonic music items simultaneously, it is desirable that the learner intensively steers attention. Due to electronic organ's polyphonic nature, it is expected that students will be able to follow selected rhythm compulsions, accompanied by played melody chords, and follow melodies at the same time. These difficulties are often felt in the phase of decoding melodies.

According to Nart (2010), systematic and regular training can improve the sight-read skill. This will increase students' confidence in reading the notes and make them enjoy the pleasure of discovering music for themselves. In our country, it is expressed in every opportunity that sight-reading in professional music education is important, but it is stated that there are very few resources about the development of sight-reading skill. When field researches were examined, it was needed to determine the level of sight-read skills of music teacher students in electronic organ class, considering the lack of research on sight-read. The problem of the study is "What are the sight-read skills of the students who are taking electronic organ course?"

In this study, the students who are taking electronic organ course are determined the skill levels of sight-read and the suggestions are given to increase the sight-read skill levels.

Method

The study group is composed of 31 volunteer students who are taking Electronic Organ course in Gaziosmanpaşa University Music Teaching Department in the academic year of 2016-2017. Two works were

prepared for the purpose of the work. One of the works prepared by the level of the students is "Silent Night" written by Franz Gruber. The work was created in a measurement rhythm of $\frac{3}{4}$. There are quartets, eighth and half notes in the work. It consists of 24 measures in total. The work is written in the C major tone. There are two chords (C and G7) on the whole of the work. The work is played slowly in temp. The other is "This is the Day" by Micheal Kravchuk. The work is 4/4. The work has eighth, quartets and half notes. It consists of 16 measures in total. The work is in the major tone of Re. There are five chords in the work (D, Em, A, G, Bm). The work is played in the middle tempo. In the study, the researcher evaluated the sight-read process of the students in written form as an observer with audio and video recording. For the sight-read of the electronic organ course; Rhythm, note, work integrity, modifier marks and appropriate chord criteria.

Findings (Results)

As a result of the end of the evaluation; A large part of the students have not achieved a basic achievement, such as finding a tone. As a theoretical base, this lack brought along other misconceptions. Secondly; The most common problem was that students could not find suitable chords in the sight-read process.

In order to make up for this deficiency, students should experience many written exercises theoretically. It is not surprising that the student who has not attained appropriate chorus writing skills in writing in a wide range of times has a problem with the transcription. Although these studies are conducted in lessons with regard to time management, the whole process is not covered. Therefore, it is expected that the student will make an effort to solve the deficiency outside the course.

It has been observed that some students who have difficulty in finding a chord do not have an awareness of the need for chord change. Students who wanted to change the chord had a failure based on the previous findings. All of the students participating in the study have shown incorrect chord connection at least once.

Conclusion and Discussion

In this case, it can be said that the greatest problem to be encountered after finding the tone and finding a chord is thinking and practicing proper chord connection. Chord connections; Even if the work is slow, it requires fast thinking in the sight-read process. This is the whole of the theoretical knowledge, musical intelligence and physical skill.

The musical note mistakes that are not preferred but found in observations in sight-read works found in all of the students. In addition to being a problem that can be solved more quickly than with chord connection problems, it can be solved with tone dominance and attention strategies based on lack of theoretical knowledge.

Another problem observed after the mentioned problems is the low level of student awareness of the rhythm item. It is seen that; Students see the rhythm element as a pressure in the sight-read process and deny the boundaries of the thought period.

GİRİŞ

Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı bir biçimde istendik değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Eğitimin çağdaş anlamı, insanların davranışlarında belli amaçlara göre değişiklik oluşturmasını içerir. 1950'lerde getirdiği yaklaşımla program geliştirme alanında önemli katkıları olan Tyler, eğitimi "bireylerin davranış biçimlerini değiştirme süreci" olarak tanımlamış ve bu tanım bugüne dek yaygın kabul görmüştür. Eğitimin davranış değiştirme süreci olarak tanımlanması, eğitim programının dinamik ve sürekli bir yaşantılar bütünü olarak görülmesine ve program geliştirme çalışmalarında ağırlığın öğretme-öğrenme süreçleri üzerinde yoğunlaşmasına yol açmıştır (Fidan, 2012). Eğitim süreci içerisinde ise müzik eğitimi bu sürecin bölümlerinden bir tanesi olarak kabul edilmektedir. Günümüzde çağdaş insan yetiştirmede müzik eğitimi önemli yer tutmaktadır. "müzik eğitimi" deyince, müziğin kaç kişiyle, hangi teknikle, nasıl yapılacağı, bir anlamda müziğin öğretimi anlaşılır. Burada ise, müziğin eğitimsel gidiş içinde aldığı rol, diğer bir deyişle, hangi yapıdaki müziğin, hangi hedeflere hizmet edeceği önemlidir.

Müzik öğretimi temelde, belli müziksel etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin ve giderek toplumun estetik gereksinimlerini karşılamayı, sanatsal yaratma güdüsünü doyurmayı, beğenisini (zevkini) geliştirmeyi, müziksel yaşamını daha sağlıklı ve daha etkili ve verimli kılmayı, böylece bireysel ve toplumsal düzeyde özel ve genel yaşamın daha mutlu olmasına katkıda bulunmayı amaçlar. Bireyin giderek toplumun içinde yaşadığı kültürel gerçekliği algılama, kavrama, betimleme, açıklama, yorumlama, değerlendirme, denetleme, değiştirme ve geliştirmede duyarlı, uyarlı ve yararlı olmasına katkı sağlar. Ayrıca, bireyin içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevrenin yapıcı, yaratıcı, üretici, paylaşıcı ve tüketici bir ögesi olarak bilinçlenmesinde ve bilinçle davranmasında rol oynar (Uçan; 1989).

Örgün ve yaygın öğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminde en büyük görev kuşkusuz müzik öğretmenlerine düşmektedir. İyi yetişmiş bir müzik öğretmeni öğrencilerine müzik yaşantıları ile ilgili farkındalık oluşturmasının yanı sıra onların müziği sevmesine, müziğe daha fazla ilgi duymasına, müzik ile ilgili etkinliklerde görev almasına katkı sağlayabilir.

Müzik eğitim-öğretimi M.E.B.'e bağlı okullarda 1. Sınıftan itibaren başlayıp 12. Sınıfa kadar devam etmektedir. Bu süreç içerisinde müzik derslerinde öğrenciye blokflüt, melodika vb çalgıların öğretimi yapıldığı bilinmektedir. Ancak ders esnasında çalgı öğretimi, koro çalışması, solfej okuma, şarkı söyleme gibi etkinliklerde bu gibi çalgıların ses alanlarının kısıtlı olması sebebiyle yetersiz kalabilmektedir. Öğrencilerle derslerde toplu yapılan müzik etkinliklerinde elektronik org kullanımının pratik ve kullanışlı olması bakımından öğretmen tarafından tercih edilebilir olduğu düşünülmektedir. Çeşitli araştırma bulgularında; ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki kurumlarda, müzik derslerinde elektronik orgun etkin kullanımının gerekliliği vurgulanmaktadır. Elektronik org ile yürütülen müzik derslerinde, öğrenci başarısının ve olumlu tutumun diğer çalgılara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışma bulgularına da rastlanmıştır. Elektronik orgun ritimsel öğeler barındırması, çoksesli müzik yapmaya elverişli olması, içerisinde farklı çalgıların seslerini barındırması sebebiyle derslerde yapılan toplu müzik etkinliklerinde blokflüte vb diğer çalgılara kıyasla öğrencilerin daha çok ilgisini çekmektedir.

Müzik eğitiminde kullanılan şarkılar, öğrencide müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda davranış değişiklikleri oluşturma sürecinde müzik öğretmenin vazgeçilmez yardımcısıdır. Şarkıların içeriğinde barındırdığı zenginliğe ek olarak duymasal açıdan müzik öğretmeni tarafından yapılan eşlikler, dersi çekici hale getirerek öğrencinin derse karşı olumlu tutum sergilemesine yol açmaktadır. Bu durumun da öğrenmeyi olumlu etkilediği söylenebilir.

Elektronik org eğitimi dersinin içeriğinde, öğrencilerin mesleklerinde yardımcı olabilecek elektronik org çalgısının tanıtımı ve kullanımına yönelik bilgiler yer almaktadır. Lisans düzeyinde elektronik org dersini alan öğrenci; ders sürecinde, çocuk şarkılarına uygun akor yazma ve çalma becerilerini geliştiren çalışmalar yapar.

Etkili bir eşlik çalgısı olan ve müzik derslerine olumlu katkıları olduğu düşünülen elektronik org çalgısı, müzik öğretmeni adaylarına ilk defa 1997 yılı müzik öğretmenliği lisans programında yer alan "Elektronik Org Eğitimi" dersiyle birlikte öğretilmeye başlanmıştır. 2007 yılında değişikliğe uğrayan müzik öğretmenliği lisans programında da varlığını sürdürmeye devam eden "Elektronik Org Eğitimi" dersi lisans ikinci sınıfın ikinci döneminde okutulmaktadır. Bu ders, dönem içerisinde haftada iki saat uygulamalı olarak gerçekleştirilmektedir (Kavak ve diğ., 2007).

Ritimsel ve çokseslilik öğelerini barındıran bir yapıya sahip olması ve öğrenciye müziğin öğelerini bir arada duyurabilmesi elektronik orgun güçlü yönüdür. Çoğu özellikleriyle piyano çalma temel becerilerine sahip olmayı gerekli kılan elektronik orgu çalmak, özellikle ritim öğesinin varlığı nedeniyle öğrencinin algı ve dikkatini yoğunlaştırmasını zorunlu kılar. Bu zorluklar çoğunlukla ezgileri çözümlenme (deşifre) aşamasında hissedilmektedir.

İlk kez karşılaşılan bir müzik yazısını hazırlıksız olarak okuma ve çalma olarak tanımlanabilendeşifre, çalgı eğitiminin başlangıcından itibaren öğrenciye kazandırılması gereken temel bir beceridir. Fenmen (1991) iki türlüdeşifre olduğunu belirtmektedir: Birincisi ilk ele aldığımız eseri yavaş yavaş ve her notasını inceleyerek okumak; ikincisi eserin temposuna yakın bir hızla ve temiz çalmaya dikkatten çok eserin karakter ve anlatımına dikkat göstererek okumak. Birincideşifre biçimi, ilerde gerçek anlamda çalışılacak bir eser için yapılır. Yani repertuarımıza alacağımız bir eseri ilk okuduğumuz zaman her notasına, her nüshasına, kağıtta yazılı her şeyine dikkat ederek okumalıyız. Böyle birdeşifre, eseri çalışmaya başlangıç sayılacağı için gerçekdeşifre değildir. Bizi asıl hızlı okumaya alıştıracak olan ikincideşifre biçimi, eserin temposuna yakın bir tempoda çalmak ve elden geldiğince kâğıt üzerinde okuyabilmek, şeklinde ifade etmiştir (Fenmen, 1991).

Deşifre, hızlı ve doğru nota okumaya ve müziği öğrenmeye yardım eder; dolayısıyla, çalgı çalışmalarını daha zevkli hale getirerek öğrencinin çalgısını sevmesini ve daha çabuk ilerlemesini sağlar. Çalgıda doğru ve kolay alıştırmayı öğrenen bir öğrencinin öğrenmeye ilgisi artar ve yeni parçalarıdeşifre etmekten çekinmez. Öğrencinin başkalarından yardım almadan, müziği kendi kendine öğrenebilen bağımsız bir müzisyen haline gelmesi ve yaşamı boyunca zevkle müzik yapabilmesi için temel bir kaynak oluşturur (Çimen, 2001).

Elektronik org çalgısı ritim ve çok sesli müzik öğeleri aynı barındırdığı için öğrencinin dikkatini yoğunlaştırarak çalması istenir. Elektronik orgun polifonik özelliği nedeniyle öğrencilerden müzik yaparken seçilen ritme uymaları, çalınan ezgiye akorlarla eşlik etmeleri ve aynı zamanda ezgiyi takip etmeleri beklenmektedir. Bu zorluklar çoğunlukla ezgileri çözümüleme (deşifre) aşamasında hissedilmektedir.

Nart'a (2010) göre sistemli ve düzenli bir eğitim ile deşifre becerisi geliştirilebilir. Bu da öğrencilerin nota okumaya karşı güvenlerini arttırıp, kendileri için müziği keşfetmenin zevkine varmalarını sağlayacaktır. Ülkemizde mesleki müzik eğitiminde deşifrenin önemi her fırsatta dile getirilmekte ancak deşifre becerisinin geliştirilmesiyle ilgili çok az kaynak bulunduğunu belirtilmektedir. Alan araştırmaları incelendiğinde deşifre üzerine yapılan araştırmaların azlığı dikkate alındığında, müzik öğretmenliği öğrencilerinin elektronik org dersindeki deşifre beceri düzeylerini belirlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Araştırmanın problem cümlesi "Elektronik org dersini almakta olan öğrencilerin deşifre çalma becerileri nedir?" şeklinde oluşturulmuştur.

Önem

Bu çalışmada, elektronik org dersini almakta olan öğrencilerin deşifre beceri düzeyleri belirlenmekte, deşifre beceri düzeylerini yükseltme konusunda öneriler sunulmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Elektronik Org dersini almakta olan gönüllü 31 öğrenci oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın amacına yönelik iki eser hazırlanmıştır. Öğrencilerin seviyeleri gözeticilerle hazırlanan eserlerden biri Franz Gruber tarafından yazılmış olan "Silent Night" adlı eserdir. Eser ¾'lük ölçü ritminde oluşturulmuştur. Eserde dörtlük, sekizlik ve ikilik notalar yer almaktadır. Toplam 24 ölçüden oluşmaktadır. Eser Do majör tonunda yazılmıştır. Eserin tümünde iki akor (C ve G7) bulunmaktadır. Eser yavaş tempoda çalınmaktadır. Diğer eser ise Micheal Kravchuk tarafından yazılmış olan "This is the Day" eserdir. Eser 4/4 lüktür. Eserde sekizlik dörtlük ve ikilik notalar yer almaktadır. Toplam 16 ölçüden oluşmuştur. Eser Re majör tonundadır. Eserde beş akor yer almaktadır (D, Em, A, G, Bm). Eser orta tempoda çalınmaktadır.

Çalışmada araştırmacı, gözlemci olarak sesli ve görüntülü kayıt altında öğrencilerin deşifre sürecini yazılı olarak değerlendirmiştir. Elektronik org dersine yönelik deşifre için; ritim, nota, eser bütünlüğü, deşifre işaretleri ve uygun akor kriterleri kullanılarak ölçülmüştür.

BULGULAR

Değerlendirme sonucunda; öğrencilerin büyük bir kısmı, ton bulma gibi temel bir kazanımı edinmemiştir. Teorik bir altyapı olarak, bu eksiklik diğer hataları beraberinde getirmiştir. İkincil olarak; en çok karşılaşılan sorun, öğrencilerin deşifre sürecinde ezgiye uygun akorları bulamamaları olmuştur.

Bu eksikliği gidermek amacıyla, öğrenciler teorik olarak çokça yazılı egzersizler deneyimlemelidirler. Geniş bir zamanda yazılı olarak uygun akor yazma becerisini kazanamamış öğrencinin deşifrajda sorun yaşaması şaşırtıcı değildir. Bu çalışmalar derste yapılırsa da, zaman yönetimi açısından, tüm süreci kapsamamaktadır. Dolayısıyla öğrencinin ders dışında da eksikliğini giderme konusunda çaba harcaması beklenmektedir.

Akor bulmada zorluk yaşayan bir kısım öğrencinin, ezgideki akor değişimi ihtiyacına yönelik farkındalığa sahip olmadığı gözlenmiştir. Akor değiştirmek isteyen öğrencilerde ise önceki bulguya dayalı olarak başarısızlık gözlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamı en az bir kere yanlış akor bağlantısı sergilemişlerdir.

Bu durumda ton bulma, akor bulmanın ardından karşılaşılan en büyük sorunun uygun akor bağlantısının düşünülmesi ve icra edilmesi olduğu söylenebilir. Akor bağlantıları; eser yavaş olsa dahi- deşifre sürecinde hızlı düşünmeyi gerektirir. Bu durum, teorik bilginin, müziksel zekânın ve fiziksel becerinin bütünüdür.

Öğrencilerin tamamında karşılaşılan nota yanlışları, deşifre çalışmalarında istendik olmayan olağan bir gözlem sonucudur. Akor bağlantı sorunlarına göre daha çabuk çözülebilecek bir sorun olmasının yanı sıra, teorik bilgi eksikliği temelinde, ton hakimiyeti ve dikkat stratejileriyle giderilebilecektir.

Değinilen sorunların ardından gözlenen bir diğer sorun da, ritim ögesine yönelik öğrenci farkındalık düzeyinin düşüklüğü olmuştur. Görülmektedir ki; öğrenciler, deşifre sürecinde ritim ögesini bir baskı olarak görmek, düşünme süresinin sınırlarını yadsımaktadırlar.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Deşifre, piyano eğitiminde kilit nokta olarak yer almasına rağmen çoğunlukla göz ardı edilen ya da öğrenci tarafından fazla önemsenmeyen bir boyut olarak yer almakta, genellikle öğrenciler teknik anlamda üst düzeylere gelerek daha zor ve daha seçkin eserleri çalma isteği duymakta ve bu düşünce doğrultusunda zamanlarının büyük bir bölümünü teknik çalışmalara ayırmaktadırlar. Bu nedenden dolayı, çalıcılıkta ileri basamaklara gelmiş, ancak deşifre becerisini yeterince geliştirememiş öğrencilere çok sık rastlanmaktadır. (Coşkun, 2001). Araştırmanın sonuçları, Dalkıran (2011), Türkmen (2008) ve Özalp ve Özdemir'in (2015) araştırmalarıyla örtüştüğü gözlenmiştir.

ÖNERİLER

Elektronik Org çalgısının önemli özelliklerden biri müzik eserinin ritimsel ve ezgisel açıdan tüm bileşenleriyle birlikte sunmasıdır. Öğrencilerin müziksel açıdan eksikliklerini kendilerine gösteren bir ayna olarak düşünülen

Elektronik Org'un, ders olarak etkili/etkin bir şekilde işlenmesi ve bu eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Coşkun, M. (2001). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalında Uygulanmakta Olan Piyano Eğitiminde Deşifrenin Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çimen, G. (2001). "Piyanoda Deşifre Öğretimine Yaklaşımlar". *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 14(2): 95-103.
- Dalkıran, E. (2011). "Keman Eğitiminde Deşifre Becerisi". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4): 54-63.
- Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Kavak, Y. ve diğ. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri(1982-2007)*. Ankara: Yüksek Öğretim Yayınları.
- Deniz Nart, S. (2010). "Deşifre Şarkı Söyleme ve Koro Eğitimine Katkıları". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 134-142.
- Özalp, U. V Özdemir, G. (2015). Deşifre Eşlik Çalışımında Akor Şifrelerinin Kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 22(1): 47-53.
- Türkmen, N. (2008). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Deşifre Çalabilme Düzeyleri Üzerine Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uçan, A. (1989). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış, Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.